

WERK BLAD

F I L T E R I N G

Verbeter jouw

PENWERK

Auteursrecht en gebruik

Dit werkblad is uitsluitend bedoeld voor persoonlijk gebruik door de koper. Het is niet toegestaan om dit document geheel of gedeeltelijk te verspreiden, kopiëren, delen of doorverkopen zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

© **Robine van Olffen - 2026**

Filtering

Afstand tussen lezer en personages

Filtering ontstaat wanneer je de lezer niet direct laat meemaken wat er gebeurt, maar via het bewustzijn van je personage laat kijken.

Bijvoorbeeld:

- *Ze zag dat de deur openstond.*
- *Hij voelde dat zijn handen trilden.*
- *Ze merkte dat de kamer stil werd.*
- *Hij dacht dat dit fout zou aflopen.*

Zie je de filterwoorden? *Zag, voelde, merkte, dacht.* De lezer ervaart de open deur of trillende handen niet. Hij ervaart dat het personage ze waarneemt. Dat creëert afstand.

Afstand is niet altijd fout. Vaak is het wel onnodig. Het verschil is heel subtiel:

- ‘Ze voelde dat haar handen trilden.’
→ Er zit een laag tussen.
- ‘Haar handen trilden.’
→ Directe ervaring

Zie je het verschil? En wat dacht je van deze:

‘Hij zag het bloed op de vloer.’ → ‘Op de vloer lag bloed.’

Weet wel dat filtering niet altijd fout is. In distant POV of bij reflectie kan het juist ontzettend functioneel zijn. In intense scènes werkt het echter vaak vertragend. Het belangrijkste is dat je bewust wordt van wat het is en hoe je het inzet.

En dat leer je met dit werkblad. Let's go!

Expositie verbergen

Stap 1: De diagnose

1.1 Markeer filterwoorden in je fragment.

Lees je 1000 woorden langzaam door en markeer woorden die een emotie of sfeer benoemen in plaats van laten zien.

Lees je fragment en markeer woorden als:

- zag
- hoorde
- voelde
- merkte
- dacht
- realiseerde zich
- wist
- keek
- leek
- besepte

Het is voor nu enkel om ze zichtbaar te maken voor jezelf.

1.2 Onderzoek de functie

Neem één gemarkeerde zin. Bijvoorbeeld:

- ‘Hij zag het bloed op de vloer.’

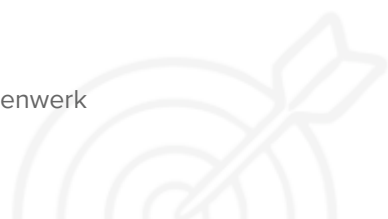
Vraag jezelf:

- Is dit een pure waarneming?
- Of voegt het interpretatie toe?
- Zou de lezer dit ook begrijpen zonder “hij zag”?

Schrijf kort op wat deze zin werkelijk communiceert.

1.3 Bepaal de afstand

Zit de lezer nu direct in de ervaring? Of ervaart hij dat het personage iets ervaart?

Deel 2: Filtering verwijderen

2.1 Herschrijf zonder filterwoord

Pak je zin erbij en herschrijf het zonder filterwoord. Je zin wordt actiever en directer. Net als in onze voorbeeldzin:

‘Hij zag het bloed op de vloer.’ → ‘Bloed lag op de vloer.’

‘Ze voelde dat haar handen trilden.’ → ‘Haar handen trilden.’

2.2 Controleer de POV

Vraag jezelf:

- Is nog steeds duidelijk wie dit waarneemt?
- Past dit bij mijn gekozen perspectief?

Filtering verwijderen mag nooit POV verwarren.

2.3 Wanneer laat je filtering staan?

Niet alles hoeft weg. Laat een filterwoord staan wanneer:

- Het reflectie benadrukt
- Het bewust afstand creëert
- Het interpretatie toevoegt

Bijvoorbeeld: ‘Hij beseftte dat hij zijn vader nooit echt had gekend.’

Als je dat herschrijft volgens onze regels, krijg je: ‘Hij had zijn vader nooit echt gekend.’ Maar in dit geval kan het belangrijk zijn dat het personage het zich op *dit moment* pas beseft. De scène gaat niet over het feit, maar over de realisatie.

2.4 Uitvoeren

Doe dit nu bij elk genoteerd woord uit 1.1.

Deel 3: Begrijpen wat filtering doet

3.1 Vergelijk twee versies

Lees je nieuwe versie hardop.

Beantwoord:

- Welke versie voelt directer?
- Welke versie bevat meer urgentie?
- Waar zit de extra stap?

Schrijf op wat je merkt.

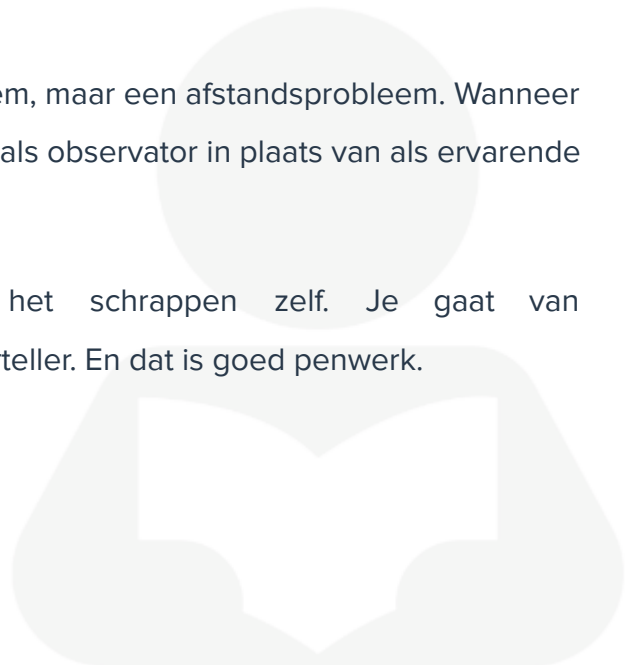
3.2 Waarom filter jij?

Kijk naar je fragment als geheel. Schrijf eerlijk op:

- Schrijf ik meestal dicht op mijn personage?
- Of sta ik er nog naast?

Filtering is vaak geen los woordprobleem, maar een afstandsprobleem. Wanneer je veel filterwoorden gebruikt, schrijf je als observator in plaats van als ervarende verteller.

Dat inzicht is belangrijker dan het schrappen zelf. Je gaat van waarnemingsverteller naar ervaringsverteller. En dat is goed penwerk.

Now you know ✨

PENWERK

www.penwerk.nl